

DE

DELAVSKA ENOTNOST

6. V. 1978 - ŠT. 17 - L. XXXVII. - CENA 5 DIN

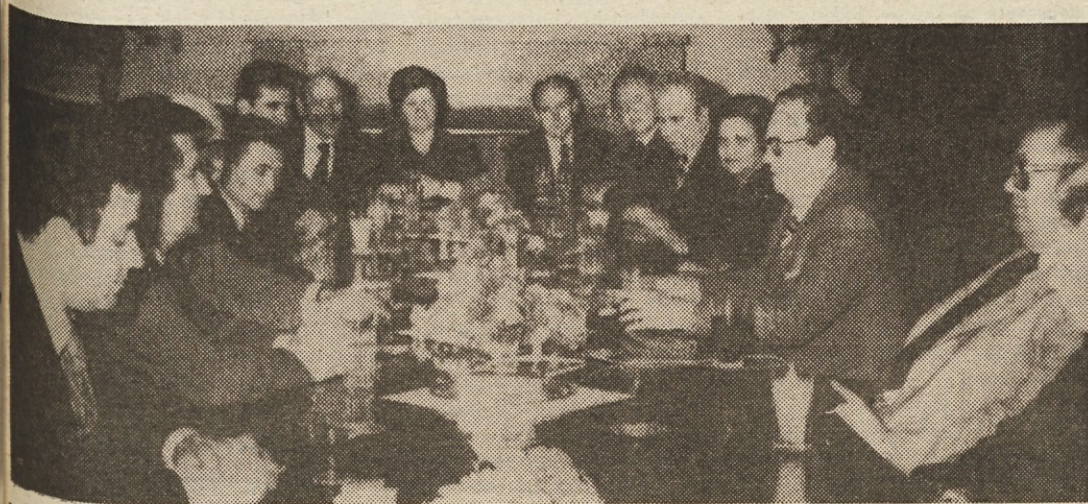
GLAVNI UREDNIK:
VOJKO ČERNELČ

ODGOVORNI UREDNIK:
BOJAN SAMARIN

Veterani se ne dajo

»Pohod po poteh partizanske Ljubljane« je iz leta v leto naša najbolj množična tekmovalna in telesnokulturna manifestacija. Mnogi se je udeležujejo že od samega začetka. Čeprav so si med tem naložili kakšen križ več, nočejo in ne morejo odnehati. »Veterani se ne dajo« je naslov našega sestavka na 6. strani, v katerem predstavljamo eno izmed doslej zmagovitih ekip.

Foto:
ANDREJ AGNIČ

Predsednik republike Josip Broz Tito je na Brionih sprejel letošnje dobitnike Prvomajskih nagrad dela in se z njimi zadržal v razgovoru. Nagrajence iz Slovenije predstavljamo na 8. strani. — Telefoto: TANJUG

SKLEP o sklicu konference Zveze sindikatov Slovenije

I

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je 25. aprila 1978. leta sprejel sklep o sklicu konference Zveze sindikatov Slovenije, ki bo v petek, 26. maja, ob 8. uri, v veliki dvorani Skupščine SRS, Šubičeva 4, Ljubljana.

II

Konferenca bo imela tale dnevni red:

1. Vloga in prizadevanje sindikatov za učinkovitejšo gospodarjenje in usmerjanje družbenoekonomskega razvoja, poročevalec: Tov. Miran Potrč, podpredsednik RS ZSS.
2. Obravnava organiziranosti in metod delovanja sindikatov s stališča uresničevanja njihove ustavne vloge, poročevalec: tov. Ivan Godec, sekretar sekretariata predsedstva RS ZSS
3. Sprejem sklepa o dopolnitvah statutarnega dogovora o organiziranosti in delovanju sindikatov in Zveze sindikatov Slovenije;
4. Sprejem sklepa o sklicu 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije.

III

Konferenco sestavljajo:

1. člani republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije,
2. člani sveta Zveze sindikatov Jugoslavije iz Slovenije,
3. po trije delegati republiških odborov sindikatov, ki jih izvolijo republiški odbori oziroma njihovi izvršni odbori,
4. določeno število delegatov, ki jih izvolijo občinski sveti Zveze sindikatov Slovenije oziroma njihova predsedstva iz vrst članov sindikata — delavcev iz neposredne proizvodnje.

Delegata pod 4. točko izvolijo vsi tisti občinski sveti, ki imajo v občini več kot 7.000 članov sindikata; izvolijo pa po enega delegata na vsakih nadaljnjih 7.000 članov. V tem smislu izvolijo posamezni občinski sveti naslednje število delegatov za konferenco:

- Celje 5, Domžale 1, Jesenice 2, Kamnik 1, Kočevje 1, Koper 2, Kranj 4, Krško 1, Ljubljana-Center 10, Ljubljana-Bežigrad 5, Ljubljana-Moste 3, Ljubljana-Šiška 4, Ljubljana-Vič 3, Maribor 12, Murska Sobota 2, Nova Gorica 3, Novo mesto 3, Postojna 1, Ptuj 2, Radovljica 1, Ravne 1, Sežana 1, Škofja Loka 2, Trbovlje 1, Velenje 3 in Žalec 1 delegata.

Predsednik republiškega sveta ZSS
VINKO HAFNER

SEJA REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

VSELEJ »V ŽIVO«

Na zadnji seji RS ZSS, ki je bila 25. aprila pod predsedstvom Vinka Hafnerja, so delegati po razpravi sprejeli stališča do osnov politično organizacijske graditve zveze sindikatov, ki jih je dal v javno razpravo svet Zveze sindikatov Jugoslavije. Največ pozornosti pa so

namenili slovenskemu dokumentu »Izhodišča za izpopolnitev organiziranosti in metod delovanja Zveze sindikatov Slovenije«. Delovni dokument je bil že dalj časa v razpravi, doživel je tudi pomembne spremembe od prve zasnove doslej. Delegati v RS ZSS so menili, da je

sprejemljiv za javno razpravo. Tako bodo v prihodnjih tednih o njem spregovorili v občinskih in osnovnih organizacijah sindikata. Dogovorili so se, da bodo še pred konferenco Zveze sindikatov Slovenije v RS ZSS zbrali vse pripombe na gradivo ter se na konferenci dogovorili

o izpopolnitvah in novih metodah dela.

RS ZSS je sprejel tudi sklep o sklicu konference Zveze sindikatov Slovenije, ki bo 26. maja 1978 v Ljubljani.

M.H.

Več o tem na 2. strani.

Na svoji poti po Jugoslaviji se je štafeta palica, ki nosi pozdrave, najboljše želje in tudi obljube nas vseh tovarišu Titu za njegov 86. rojstni dan, ustavila te dni tudi v Ljubljani. Ljubljanski mladinci so jo prevzeli od gorenjskih v medvoškem Donitu. Na poti po Ljubljani se je štafeta mladosti ustavila ob najpomembnejših spomenikih iz naše zgodovine. Sprejeli so jo v Litostroju in Saturnusu, obiskala pa je tudi vojašnico Maršala Tita. Povsod so jo sprejeli nadvse slovesno, s pesmijo in kulturnim programom. Naš posnetek je s slovesnosti v medvoškem Donitu.

Foto: A. AGNIČ

V tej številki Sindikalni poročevalec:

Izhodišča za izpopolnitev organiziranosti in metod delovanja Zveze sindikatov Slovenije

EDVARD KARDELJ:

Družbenoekonomsko bistvo dohodkovnih odnosov v združenem delu

Po poteh partizanskih kurirjev

V ponedeljek, pred dnevom zmage, bo ob 17. uri predsednik republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič v paviljonu »Jurček« na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprl izredno zanimivo razstavo »Po poteh partizanskih kurirjev«, ki jo je pripravil odbor IV. brigade VDV partizanskih kurirjev Slovenije. Do 18. t.m. bo

svoja dela o junaštvi, trpljenju in samoopovedovanju te nevidne armade, edinstvene ne le za Jugoslavijo, marveč za vso Evropo, razstavljalo 50 likovnih umetnikov — samorastnikov iz vse Slovenije. Več o tem na strani 9.

Na sliki pastel Janka Dolenc: Zadnja pošta.

PREGLED DOSEŽKOV IN NALOG ČRNE GORE, HRVAŠKE, MAKEDONIJE IN VOJVODINE PO KONGRESIH OZIROMA KONFERENCI ZK

Ocena doseženega, načrti za novo

Zadnji teden so se v Zagrebu, Titogradu, Skopju in Novem Sadu zvrstili trije kongresi zveze komunistov Hrvatske, Črne gore in Makedonije ter pokrajinska konferenca ZK Vojvodine. Na kongresih in konferenci ZK v hrvatskih republikah in pokrajini so pregleali štiriletno obdobje dela, uspehov in priložnosti organizacij ZK, ki vključujejo 16.215 članov.

V Črni gori, kjer je 59.000 članov ZK, kar pomeni, da je vsak deveti prebivalec komunistični, predstavlja ZK neustavljivo silo, ki je prispevala k še hitrejšemu napredku republikanskega razvoja. Osnovne usmeritve ZK Črne gore so bile akcije za učinkovito in uspešno gospodarjenje in povečanje produktivnosti dela. S sejo ZK Beograd—Bar, hidroelektrarno Piva, cementarno v Plevlju, s prvo fazo kombinata aluminija Titograd — so tudi dosežki v obdobju med kongresoma — se je okrepila politična osnova črnogorskega gospodarstva. Na Hrvatskem je bilo ob koncu lanskega leta v gradnji okrog 7.500 objektov, od katerih so jih 2.200 začeli graditi predlaskim, ostale pa lani. Njihova predračunska vrednost znaša 144 milijard dinarjev. V elektro-gospodarstvu, železniški promet, ceste in vodno gospodarstvo bodo vložili skoraj tretjino od celotnih načrtovanih naložb v osnovna sredstva gospodarjenja, kar je okrog 7 odstotkov vrednosti družbenega proizvoda v sedanjem srednjeročnem obdobju.

V obdobju med kongresoma se je nacionalni dohodek v Makedoniji povečal na 490 milijard dinarjev na prebivalca. Vendar pravijo, da bi bili rezultati še boljši, če ne bi bilo zastojev pri združevanju sredstev z delovnimi organizacijami iz drugih območij Jugoslavije. V Vojvodini pa so v štirih letih zgradili več industrijskih objektov — najpomembnejši je sistem Donava—Tisa—Donava — zposilili več deset tisoč novih delavcev, naložbe v tej »Jugoslaviji v malem«, kot jo imenujejo, pa znašajo 56 milijard dinarjev. Prostor je tu preskopo odmerjen, da bi lahko predstavili dosežke in razvoj treh republik in ene pokrajine, kjer so prejšnji teden potekali kongresi ZK. Zato se velja omejiti le na bistveno, na materialne dosežke v razvoju. Pa tudi teh je toliko, da pač obravnavanje med njimi še zdaleč ne bo popolno. Začnimo po abecedi, pri Črni gori!

Kako se izkoptati iz zaostalosti

Med zadnjima kongresoma je bilo v Črni gori dograjenih nekaj velikih in za celoten razvoj zelo pomembnih objektov. To so proga Beograd—Bar, pristanišče Bar, hidroelektrarna Piva, rudnik Brskovo, velika cementarna v Plevlju, tovarna za predelavo aluminija ter več pomembnih cest. Graditi so začeli termoelektrarno Plevlje in drugi del aluminijskega kombinata. H koncu gre rekonstrukcija železarne Boris Kidrič v Nikšiću. Zdaj meliorirajo 2000 hektarov Cemovskega polja pri Titogradu, kar bo puščavo spremenilo v plodne vinograde in sadovnjake.

Zaradi vsega tega je tudi povsem razumljivo, da so črnogorski komunisti na 7. kongresu posvetili največ pozornosti dogovornemu delovanju in prihodnjim potrebam, uspešnejšemu gospodarjenju in povečanju produktivnosti dela, saj so že ustvarjene možnosti za nadaljnji razvoj in postopno zmagao nad nerazvitostjo.

Vojo Srzentić, predsednik CK ZK, je na kongresu ZK Črne gore poudaril, da je učinkovitost gospodarjenja in produktivnost dela in za dinamični gospodarski razvoj v razširjenem sistemu samoupravne združevanja dela in sredstev med temeljnimi organizacijami združenega dela, na podlagi skupnih planov in skupnega pridobivanja in razporejanja dohodka. Gre pravzaprav za

zahtevo, da delavci v temeljnih organizacijah združenega dela čim bolj odgovorno odločajo o tem, v kaj je najbolj smotno vložiti tisti del dohodka za razširitev materialne osnove dela, s katerim razpolagajo v imenu družbe. Merilo za to naj bo po njegovem največji učinek v rasti dohodka oziroma akumulacije in osebnih dohodkov delavcev. Srzentić tudi meni, da je samo na podlagi povečanja produktivnosti dela in dohodka, dosledne delitve po rezultatih dela, večjega stimuliranja dela in ustvarjalnosti in uporabe načel socialistične solidarnosti in vzajemnosti mogoče izboljševati življenjske in delovne pogoje in dvigniti življenjski standard delovnih ljudi.

Ugodna zunanjetrgovinska bilanca

Tudi na Hrvatskem so v zadnjih štirih letih dosegli pomembne uspehe. Ocenjujejo, da se bo letos družbeni proizvod povečal za okrog šest odstotkov, industrijska proizvodnja pa za okrog sedem. V primerjavi z gospodarsko rastjo razvitih evropskih držav je to velik dosežek, čeprav manjši od pričakovanega.

Stabilizacija gospodarskih tokov je ena najpomembnejših nalog, ki so si jih zastavili s politiko družbenogospodarskega razvoja. Lahko bi dejali, da so se cene v Hrvaški umirile, zlasti leta 1976. Obeta pa se, da bodo

vosti so še posebej velike v energetiki. Intenzivna gradnja elektroenergetskih objektov se bo nadaljevala tudi letos, in sicer ne le proizvodnih objektov, temveč tudi distribucijskega omrežja, oziroma obratov za smotrno uporabo proizvedene električne energije.

Milka Planinc, predsednik CK ZK Hrvatske, je v uvodni besedi na kongresu ZK Hrvatske poudarila, da imajo pojavi gospodarske in družbene nestabilnosti svoje globlje vzroke v odtujenosti presežka dela od delavca, ki ga ustvarja, v ločenosti delov dohodka in v njihovem samostojnem, avtonomnem gibanju, torej v odnosih prejšnje razredne družbe, ki še niso preseženi. Res je, tudi v tem obdobju je družba sprejela vrsto administrativnih ukrepov, da bi stabilizirala gospodarstvo. Učinki teh ukrepov pa so bili vedno zelo kratkotrajni. Nove kvalitete in dolgoročnejsa gospodarska stabilizacija pa je nastajala natančno tam in v tolikšni meri, kolikor so administrativni ukrepi in druge družbene akcije napravili prostora za nastanek novega družbenega odnosa, za upravljanje delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela s celotnim družbenim dohodkom.

Začetni rezultati pri ustvarjanju in razvijanju materialne osnove neposrednega samoupravljanja delavcev potrjujejo, da so na Hrvatskem po obdobju zastoja in omahovanja, hkrati pa družbenega dozorevanja, našli pravi način za nadaljnji uspešen razvoj socialističnega samoupravljanja in ga začeli uresničevati.

tudi letos z uravnoteženjem ponudbe in povpraševanjem znova dosegli ugodne rezultate na področju rasti cen.

V menjavi blaga in storitev s tujino je hrvatsko gospodarstvo v zadnjih dveh letih doseglo ugodnejše rezultate od načrtovanih. Tudi letos bo bilanca s tujino pozitivna, kar bo močno prispevalo k izboljšanju plačilne bilance s tujino v vsej državi. Po drugi strani pa je še vedno res, da si velja še bolj prizadevati, da ne bi gospodarski odnosi s tujino omejili gospodarske rasti.

V minulih dveh letih se je družbeni proizvod v hrvatskem gospodarstvu najprej povečal za 18,5, nato pa za 23,8 odstotka na leto. Letos pričakujejo 19,5-odstotno rast. Pri tem postopoma narašča tudi delež sredstev gospodarstva v celotnem družbenem proizvodu. Če ne bo prišlo do nepredvidenih odklonov, bodo letos sredstva gospodarstva znašala 62 odstotkov družbenega proizvoda. Letos tudi pričakujejo, da se bo delež prispevkov in davkov za skupne in splošne družbene potrebe v celotnem družbenem proizvodu zmanjšal za 28,5 odstotka, kot se je zgodilo tudi predlaskim. Hkrati predvidevajo, da se pogodbene obveznosti ne bodo povečale.

Kar zadeva uresničevanje razvojnih načrtov, je značilno, da prežni deli sredstev, potrebnih za uresničevanje razvojnih programov, določenih s srednjeročnim načrtom razvoja od minulega kongresa ZK Hrvatske zagotavljajo z združevanjem dela in sredstev. Naložbe v razvoj proizvodnih zmogli-

Prodor v svet

Pravi polet je v zadnjih štirih letih dosegla v razvoju tudi Makedonija. Narodni dohodek na prebivalca je leta 1974 znašal 8.034 dinarjev — okrog 440 dolarjev po tekoči pariteti — za leto 1977 pa je dosegel 8.930 dinarjev, to je 490 dolarjev, kar pomeni malo več kot 11-odstotno povečanje. Družbeni proizvod se je v tem obdobju povečal za 17 odstotkov, kar pomeni poprečje 5,4 odstotka na leto. Čeprav to dokazuje, da so uspešno premagovali probleme v procesu reprodukcije, so bila gibanja in stanja v gospodarstvu takšna, da so nujno in konstantno v središču pozornosti ne samo CK ZK Makedonije, temveč tudi baze ter organiziranih socialističnih sil te republike. Kljub otipljivim rezultatom v razvoju premalo razvitih republik in Kosova v prvih letih sedanjega srednjeročnega načrta pa razvoj ni bil tak, kot predvideva družbeni načrt SFRJ za obdobje 1976—1980. Tukaj je nujno treba poudariti, da je Makedonija izdelala konkretna merila za uporabo sredstev sklada za razvoj premalo razvitih republik in Kosova ter za spodbujanje organizacij združenega dela iz drugih območij države k združevanju sredstev z organizacijami iz te republike — pod enakopravnimi pogoji za izkoriščanje sredstev iz sklada federacije. Žal pa konkretnih rezultatov ni bilo.

Prostorski načrt Makedonije, ki ga sedaj pripravljajo, bo vsekakor olajšal izdelavo doslednega koncepta usklajevanja razvoja

raznih območij v tej republici. Z intenzivnejšo investicijsko dejavnostjo v letih 1976 in 1977 so nadomestili praznino oziroma odpravili zaostajanje iz prejšnjega obdobja. Naložbe so bile usmerjene v kapitalne objekte s sorazmerno dolgim obdobjem njihovega vračanja. Poleg tega sta imela pomembni delež, tudi kapital in uvožena sodobna oprema, zaradi česar je bilo potrebno veliko število strokovnega kadra — kar je vse skupaj delovalo oziroma deluje v smeri sorazmerno zadržanega uresničevanja sicer velikega in opaznega gospodarskega napora. Ker je vsa ta dejavnost potekala v času nemajhnih gospodarskih motenj v svetu, ob nizki stopnji samofinanciranja, podaljševanja rokov za gradnjo in veliki zadolženosti gospodarstva, je bilo zelo pomembno, da je delo na tem področju pritegnilo vse samoupravne in družbenopolitične dejavnike, v katerih je bilo prav sodelovanje osnovnih organizacij ZK in vseh partijskih organov usmerjeno v iskanje najboljših rešitev.

stopnja rasti investicij od 1972 do 1976 je znašala kar 35 odstotkov, delež industrije v gospodarskih investicijah pa se je povečal od 37 odstotkov v letu 1973 na 48 odstotkov v lanskem letu. Zdej uresničujemo investicije, ki so vredne 56 milijard dinarjev. Kar ogrog 70 odstotkov predračunske vrednosti vseh naložb odpade na 132 objektov, kar kaže, da gre za velike investicijske podvige na glavnih poteh razvoja. Letos so začeli ali še bodo začeli graditi nadaljnjih deset velikih objektov, od katerih Vojvodina in širša družbenopolitična skupnost pričakujeta veliko.

Vojvodina je očitno dobila velik zalet in pričakovati je, da bo obdobje sorazmernega zaostajanja v kratkem za njo. Poudarek je na štirih glavnih stičiščih razvoja: agroindustriji, petrokemiji, kovinski panogi in gradbeništvu. Pomembno dejstvo je, da so organizacije združenega dela, delovni ljudje v njih, predvsem pa komunisti sprejeli usmeritev v bolj dinamičen razvoj teh dejavnosti, saj je v tem poročstvu za zagotovitev trajnejše stabilizacije, popolnejše izkoriščanje zmogljivosti in pospešitev celotnega gospodarskega razvoja pokrajine in širšega območja države.

Vojvodina čuti odgovornost za lastni razvoj in za udeležbo v graditvi in uresničevanju politike razvoja v jugoslovanski skupnosti. Zato so se v Sremu, Bački in Banatu vseprek lotili gradenj. Vložili so in vlagajo milijone zlasti v živilsko, kemično in naftno industrijo. Gradijo pet tovarn sladkorja v nezadostno razvitih občinah. Postavili so nove in modernizirali sedanje tovarne za predelavo sadja in vrtnin, hladilnice, razširjene rafinerije v Novem Sadu in Pančevu. Zrasel je nov petrokemijski kompleks v Pančevu, polagajo naftovod, plinovod, gradijo termoelektrarne ter več objektov za proizvodnjo gradbenega materiala.

Namesto sklepa

V predvojni Jugoslaviji je še tričetr celotnega prebivalstva živelo od kmetijstva. Kmetijstvo je ustvarjalo polovico nacionalnega dohodka v državi, leta 1974 pa le še petino.

Produktivnost dela v industriji se je v povojnih letih povečala za trikrat. Naša domovina ni več nekdanja zaostala balkanska država, slepo orodje v računih imperialističnih sil, marveč se kot socialistična in neuvrščena dežela enakopravno povezuje z naprednim svetom ter ustvarjalno vključuje v prizadevanja za upostavitve nove mednarodne gospodarske ureditve, za izboljšanje položaja držav v razvoju in s tem za odpravo enega najglobljih protislovij današnjega sveta.

Naše delovno ljudstvo na čelu s tovarišem Titom se v svobodni domovini samo dogovarja, kako naj gradi in uživa sadove revolucije. Nikoli si jih ne bo pustilo odvzeti. Obvarovalo jih bo tudi za pozne rodove. V tem in v bratstvu med našimi narodi in narodnostmi je osnovno zagotovilo, da bomo uspešno nadaljevali pot, ki si jo je izbral naš delavski razred, naša komunistična partija na čelu s tovarišem Titom.

Vodilna idejnopolična vloga ZKJ se danes izraža, preizkušnja in potrjuje v njenem revolucionarnem delovanju znotraj delavskega razreda in na njegovem čelu, osnovni namen tega delovanja pa je zagotoviti oblast in odločilni vpliv delavskega razreda na vse procese in odnose v družbi, od temeljnih organizacij združenega dela, krajevnih in interesnih skupnosti ter občin do federacije. Zveza komunistov potrjuje razredno bistvo svoje politike in prakse z revolucionarno doslednostjo v boju za samoupravne družbene odnose, v katerih bo delavski razred odločal o pogojih in rezultatih svojega dela, o razširjenosti in družbeni reprodukciji ter o vseh drugih bistvenih družbenih vprašanjih. To je bilo tudi osnovno spoznanje in ugotovitev na kongresih in konferenci ZK v Črni gori, Hrvatski, Makedoniji in Vojvodini.

Jugoslavija v malem

Vojvodina je prav tako kot vsa naša država vsak dan bogatejša. Poprečna letna

Vsepovsod kresovi, ognjemeti, proslave, vedro razpoloženje

Prvi maj, praznik dela, so delovni ljudje v naši republici proslavili na že običajen način, s številnimi delovnimi zmagami že pred praznikom, na sam dan prvega maja pa je bilo slovesno in veselo, kot je v navadi samo na ta dan. Na predvečer praznika so po gričih zagoreli nešteti kresovi, deževno nebo so razsvetljevale rakete. Veselo vzdrušje se je marsikje, tako kot v Ljubljani na Rožniku, nadaljevalo vso noč še v naslednji, praznični dan. Ljubljancani so po tradiciji za prvi maj z rdečimi nageljni na prsih odhajali proslavljati na Rožnik. Težko bi našli vse proslave in »prireditve«, saj so jih delavci organizirali skorajda v vsaki krajevni skupnosti, številni pa so se v družbi prijateljev ali sosedov podali v naravo in praznovali »na svojo roko«. Omeniti velja, da so sindikati praznovanja povezali s podeljevanjem priznanj — srebrnih znakov — svojim aktivistom.

Mariborčani so se zbrali ob Bresterniškem jezeru, spregovoril jim je tudi

Slavko Uršič, predsednik mariborskega občinskega sindikalnega sveta. V Muti je praznovanje olepšalo tudi tradicionalno srečanje tamkajšnjega TVD Partizan z zahodnonemškimi poštarskim društvom in Heiligenhaus. Celjani so priredili množično srečanje na Gričku in proslavo v dvorani Golovec. Zasavski rudarji in drugi delavci so praznovali večinoma v bližnji okolici zasavskih revirjev.

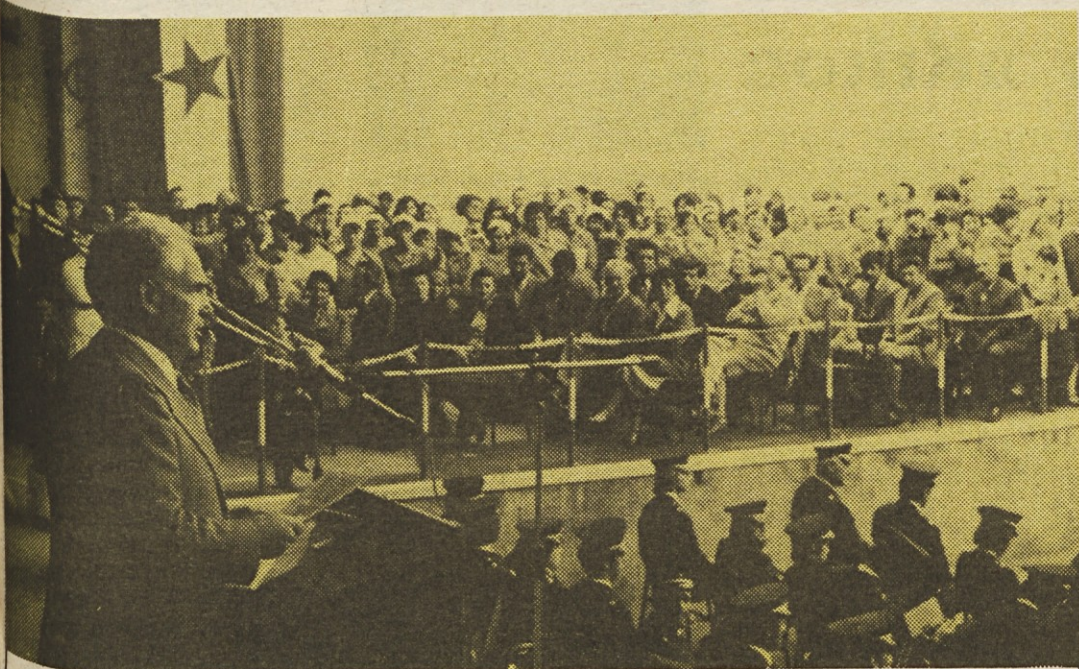
Na Javorovici na Gorjancih, kjer je 16. maja 1944 tragično padlo 144 borcev 4. bataljona Cankarjeve brigade, so počastitev spomina na ta dogodek povezali s praznovanjem praznika dela. Kranjčani so se letos, kot vsako leto doslej, množično zbrali na Joštu, Tržičani pa so letos spet oživili navado, skupno praznovati prvi maj. Letos se jim je pridružil France Popit. V Idriji so priredili tradicionalno kolesarjenje ob Idriji, ki je star prvomajski običaj idrijskih rudarjev še z začetka tega stoletja.

Osrednji proslavi na Primorskem sta bili na Socerbu in v Opatjem selu. V Opatjem selu, od koder je naš posnetek, je govoril Dušan Šinigoj, član IO predsedstva republiške konference SZDL. Obeh prireditev se je udeležilo tudi precej delavcev iz sosednje Italije, prav tako pa je veliko število naših delavcev odšlo na tridnevno prvomajsko srečanje na Bazovici nad Trstom. V Ajdovščini je

velika množica ljudi na tradicionalnem prvomajskem srečanju še pospremila na pot lokalno štafeto mladosti, ki se je priključila zvezni štafeti.

Zbral: R. B.

Tik pred prvomajskimi prazniki so v domžalski Tosami praznovali. Slovesno so odprli nove proizvodne in skladiščne prostore ter začeli s proizvodnjo izdelkov, ki pomenijo za Tosamo in tudi za jugoslovansko tržišče pomembno novost. Istočasno so proslavili tudi 35-letnico obstoja tovarne. Slavnostni govornik v Tosami je bil predsednik RS ZSS Vinko Hafner. V svojem

govoru se je še posebej zavzel za pravo vlogo delavcev v samoupravljanju, ki morajo odločati o vsem kar zadeva odločanje o pogojih in rezultatih delavčevega dela. Po slovesni otvoritvi novih proizvodnih obratov v Tosami si je predsednik slovenskih sindikatov le-te ogledal. Ta dan je Tosama odprla vrata tudi občanom domžalske občine.

Foto: A. AGNIČ

S pohodom 21.259 ljubljanskih pionirjev iz vseh ljubljanskih osnovnih šol so se začele letošnje prireditve »Po poteh partizanske Ljubljane«.

Foto: SVETO BUSIČ

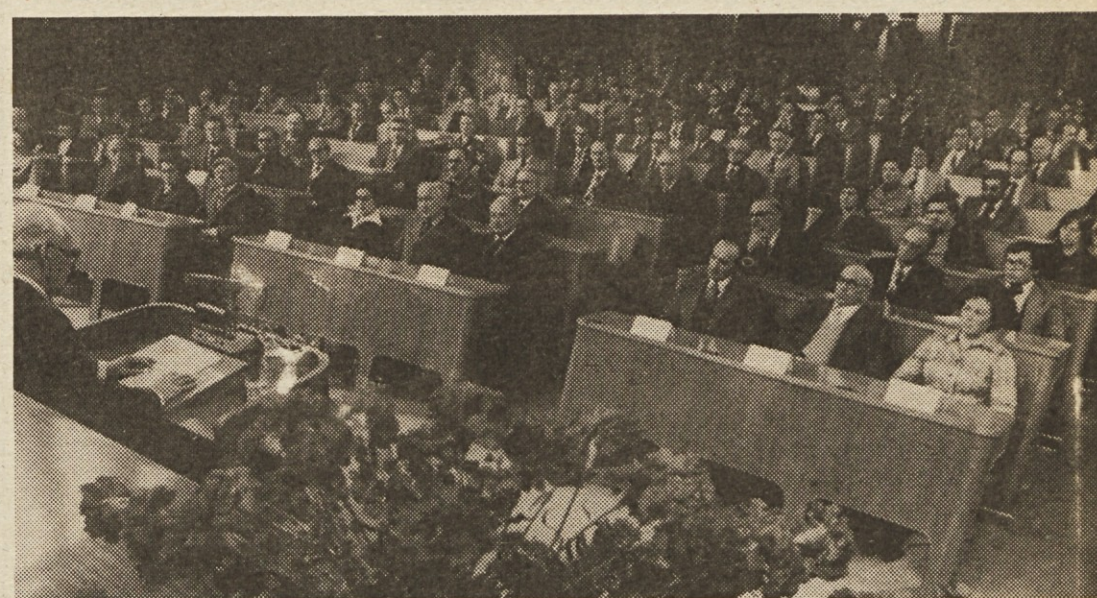

Z nedavno slavnostjo v Šoštanju je bil tudi uradno priključen na naše električno omrežje »blok IV« — zadnja, četrta in največja termoelektrarna pri nas. Na slavnosti, katere se je poleg delavcev združenega kolektiva Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje udeležilo tudi veliko število družbenopolitičnih delavcev, med njimi tudi tovariš FRANC LESKOŠEK-LUKA, so naglasili, da pomeni dograditev TE Šoštanj enega največjih gospodarskih dosežkov pri nas.

Vključitev TE Šoštanj v naš energetski sistem je bila samo zaključna slavnost, saj je naše elektrogospodarstvo z njo zaključilo graditev po srednjeročnem programu začrtanih objektov. Teh je bilo doslej 38, med njimi tudi nov agregat v Fali, večje število razdelilnih postaj in dograditev prenosnega 380, 240 in 110-kilovoltnega omrežja.

ANDREJ MARINC, slavnostni govornik, je med drugim poudaril, da dograditev termoelektrarne v Šoštanju, zadnje hidroelektrarne na Dravi v Forminu in atomske centrale v Krškem predstavljajo jamstvo, a se ne bo ponovilo stanje, kot je bilo pred leti, ko je zaradi energetske krize razpadel celotni energetski sistem v državi. S povezovanjem in načrtovanjem izgradnje energetskih objektov v sosednjih republikah bo tako Slovenija vključena v krožni sistem prelivanja električne energije, življenjske žile našega gospodarstva.

js

Ob obletnici OF slovenskega naroda so, v prisotnosti najvidnejših družbenopolitičnih delavcev, na slavnostni seji RK SZDL Slovenije podelili letošnja priznanja Osvobodilne fronte. Slavnostni govornik, predsednik predsedstva SRS Sergej Kraigher je poudaril dve posebnosti letošnjega praznovanja obletnice ustanovitve OF: 35 let zbora aktivistov OF na Pugledu, ki je pomenil strnitev in okrepitev politične in organizacijske enotnosti OF ter 25-letnico smrti Borisa Kidriča, velikega revolucionarja, ki je odločilno prispeval k enotnosti in uveljavljanju OF v NOB kot enotnem vseljuskem narodnem gibanju, k boju za mednarodno priznanje in utrditev pridobitve NOB po vojni, k obnovi po vojni razrušene Jugoslavije. Pomen teh dveh značil-

nosti se jasno in v celoti pokaže, če ju povežemo z nekaterimi najznačilnejšimi današnjimi dogajanji v naši domovini.

V nadaljevanju slavnostne seje je predsednik RK SZDL Mitja Ribičič podelil letošnja priznanja OF. Ta priznanja so prejeli: Franc Avbelj-Lojko, Branko Babič, Tončka Berlič, Slavko Borštnar, Ana Dolinar, Jelka Firbas, Marica Frece, Anton Hafner, Rudolf Hribernik Svarun, Ljubo Jasnič, Ivan Kokalj-Imre, Ančka Kokot, Franc Kumše, Janez Majnik-Džems, Marjan Orožen, Albin Ravnikar, Ivan Ros, Ignac Sterlekar, Janez Zupancič in uredništvo Primorskega dnevnika iz Trsta.

Foto: LADO ČUK

PRAZNOVANJE 1. MAJA V SVETU

Moč delavskega razreda nezadržno raste

Posebej slovesno v Španiji, turobno v Italiji, žalostno v Čilu...

Praznovanje mednarodnega delavskega praznika po svetu vselej ostvari svojevrsno podobo položaja delavstva, uspehov in težav posameznih držav in tudi poglobitvijo značilnosti sveta, v katerem živimo. Tudi letošnje praznovanje 1. maja je bilo podobno — bolj ali manj množična zborovanja delavcev, prvomajske povorkke, delavski mitingi — v bistvu pa zelo različno. Zelo so se razlikovali predvsem vsebina in poudarki v glavnostnih govorih, ponekod so najstarejše praznovanje prvič, ponekod niso imeli praznovati.

V industrijsko razvitih kapitalističnih državah, kjer so prvomajske proslave pripravili sindikati, je delavstvo tudi ob tej priložnosti pokazalo predvsem svojo rastočo moč in oporčanje nad nenehnim povečevanjem števila brezposelnih in prenašanjem bremen gospodarske krize na delavske pleča. V vzhodnoevropskih socialističnih državah je praznovanje minilo predvsem v znamenju poudarjanja uspehov in dosežkov delovnih ljudi, v deželah v razvoju širom sveta pa je prvomajska slava in govore predvsem neločljivo povezani s bojem za družbeni napredek, en-

zično proslavili kot vsa leta prej, toda razočaranja nad porazom leve na nedavnih parlamentarnih volitvah niso mogli skriti. V Veliki Britaniji, kjer so 1. maj letos prvič praznovali kot državni praznik, so za zdaj neznan vandali prav na predvečer delavskega praznika oskrnili grob Karla Marxa in pustili sporočilo, ki je napisano v takšnem slogu, da je očitno, da je treba vandale iskati med vse agresivnejšimi britanskimi rasisti in neonacisti.

Delavske parade v Moskvi, Pragi, Varšavi...

V vzhodnoevropskih socialističnih državah so priredili tradicionalne prvomajske mimohode delovnih ljudi, na katerih so govorili in se jih udeležili najvišji državni in partijski voditelji. Na Rdečem trgu v Moskvi je v slovesnem mimohodu sodelovalo več deset tisoč delavcev iz moskovskih tovarn ter predstavniki vseh sovjetskih republik. V časopisnih uyodnikih so poudarili velike uspehe delovnih ljudi, hkrati pa pozvali k povečanju proizvodnje in delovne storilnosti ter izboljšanju poslovanja in ka-

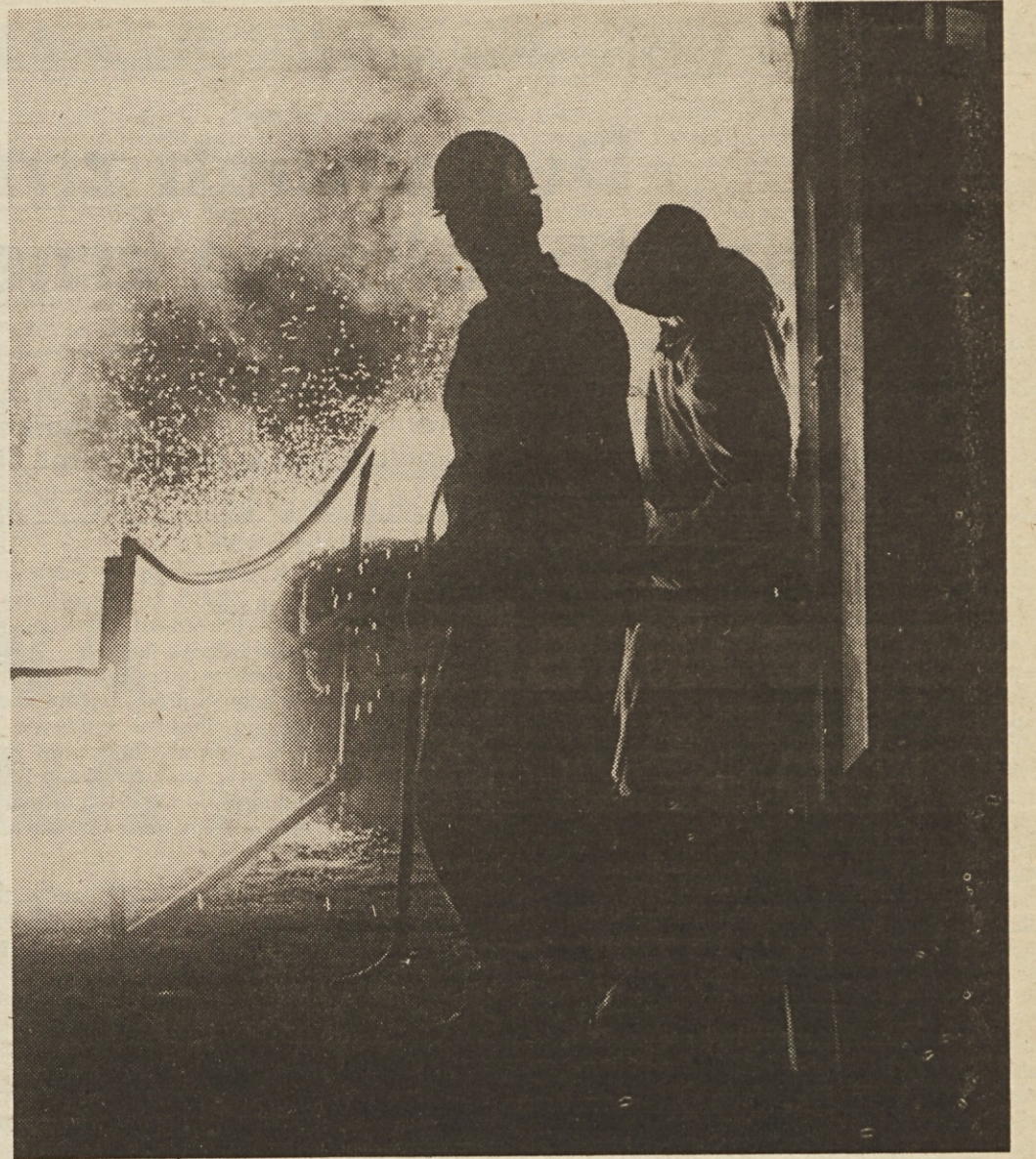
Množična delavska zborovanja so bila tudi v številnih državah v razvoju. Na njih so poudarili predvsem neločljivost boja za družbeni napredek ter proti nadvladi in izkoriščanju doma in v svetu. V SR Vietnam je bilo praznovanje posebej slovesno, saj so hkrati z delavskim praznikom počastili tudi obletnico zmage. V Iraku je predsednik El Bakr na prvomajskem zborovanju poudaril, da je treba razredni boj arabskega delavskega razreda spremeniti v skupen boj proti imperikalizmu in cionizmu ter za graditev nove, socialistične družbe. Libijski predsednik Gadafi pa je poudaril, da bo pravi praznik dela dan, ko bodo vsi delavci sveta osvobojeni najemniškega jarma.

Množične aretacije v Čilu, Argentini...

V mnogih državah sveta pa delavstvo tudi letos ni smelo praznovati svojega praznika tako, kot bi si želelo ali pa ga sploh ni smelo. Vojaške hunte, ki so na oblasti v vrsti držav Latinske Amerike so znova domači in mednarodni javnosti pokazale svoj pravi obraz, obraz »vdanih služabnikov« domačega in mednarodnega velekapitala ter imperializma, ki teptažo vse najosnovnejše človekove, politične, sindikalne in delavske pravice. Zlasti iz Čila, Argentine in Nikaragve je kar mrgololelo poročilo o aretacijah in spopadih med policijo in delavci. Najhuje je bilo v Čilu, kjer so samo v glavnem mestu Santiagu aretirali kar 618 oseb, med njimi 18 tujcev, ker so hoteli organizirati prvomajsko povorko. To pa čilski fašistični hunti ni bilo dovolj; prav ob 1. maju se je tudi okrutno ponorčevala iz množice delavcev, ki živijo v veliki bedi in lakoti. Napovedala je namreč nov izrazito protidelavski načrt za odpravo brezposelnosti, ki delodajalcem zagotavlja, da bodo lahko odpuščali brez kakršnihkoli omejitev.

Delo bo premagalo kapital

Ob letošnjem praznovanju prvega maja v svetu bi lahko zlasti poudarili, da je zgovorno opozorilo na rastočo moč delavskega razreda in njegovih političnih sil širom po svetu kot tudi, da v svetovnem spopadu med delom in kapitalom kapital izgublja tla pod nogami. BRANKO KASTELEC

TAM — BELT, ČRNOMELJ

Za avtomobilsko industrijo in gradbeno mehanizacijo

V Beli krajini je bilo »železarstvo« razvito že pred več stoletji. O tem pričajo tudi ostanki žilindre na tem območju, čeprav so morda naši predniki v davnih časih kovali ali vlivali samo kopja, nože ali okrasne predmete. Otipljivejši dokaz je zgodovinsko dejstvo, da so leta 1858 v Gradcu pri Metliki postavili železarno, leto pozneje pa livarno in je tedanje podjetje šlo kar 350 delavcev! Vendar je to podjetje propadlo in je šele leta 1920 ameriški povratnik Jože Doltar postavil v Črnomlju livarno, ki obratuje še danes. Delo v njej se je zaustavilo med drugo svetovno vojno, ker je večina delavcev odšla v partizane, in spet steklo po vojni, leta 1948 pa je bila livarna nacionalizirana.

Organizacijska oblika podjetja se je potlej spremenjela vse do zadnjih let, ko je BELT vzpostavil najtesnejše stike z marborsko Tovarno avtomobilov. To pa pomeni seveda najnovejše obdobje v znamenju urejenosti proizvodnje in poslovnosti, saj je od 1. januarja letošnjega leta BELT kot delovna organizacija v sestavljeni organizaciji ZIV TAM ter ima dve temeljni organizaciji združenega dela in sicer LVARNO in MEHANSKO OBDELAVO ter še DELOVNO SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB.

V tem naglem sprehodu skozi zgodovino podjetja ni mogoče zajeti mnogih pomembnih podatkov, da je npr. predhodnica našega BELTA kljub odhodu delavcev v partizane ob koncu vojne vendar spet »delala« — za partizane, da so v BELTU leta 1954 začeli z gradnjo nove livarne itd., kar vse kaže na žilavost belokranjskega železarja in livarja, ki je tako v vojni kot v »mirnem« času poznal svojo nalogo in jo tudi vestno izpolnjeval.

Današnja poslovna in samoupravna organiziranost deli aktivnost delovnega kolektiva BELT v dve temeljni organizaciji združenega dela in DSSS. Prva temeljna organizacija združenega dela LVARNA izdeluje v prvi vrsti odlitke (sive litine) za avtomobilsko industrijo. Od celotne letošnje proizvodnje visokokakovostne sive litine, ki bo znašala okoli 12.000 ton, je bodo 40% izvozili, največ v zahodnoevropske države, deloma pa tudi v vzhodne, ali konkretnije v Italijo, ZR Nemčijo, na Češkooslovaško itd. To bodo bloki motorjev, zavorni bobni, vztrajniki, ohišja spojk ter ohišja menjalnikov, ležaji, cilindrske glave pa zavorni valji itd. Te izdelke BELT proizvaja seveda največ za svojo matično tovarno — Tovarno avtomobilov Maribor, sicer pa jih prodaja po vsej Jugoslaviji. Tu velja takoj poudariti najtesnejše sodelovanje obeh temeljnih organizacij, LVARNE in MEHANSKE OBDELAVE, ki poteka po načrtih, saj tretjino livarske proizvodnje obdela TOZD Mehanske obdelave, kar je tudi osnovna naloga te TOZD.

Toda vrnimo se k prvi TOZD, k Livarni, ki zaposluje trenutno 455 ljudi, tržne zahteve pa narekujejo delo v dveh izmenah. Ob tem pa si v temeljni organizaciji še prizadevajo, da bi npr. čimprej zaključili nedokončane investicije (v tovarni vedno gradijo) in da bi kmalu začeli delati tudi v novi livarni, ker nameravajo vanjo prenesti ves proizvodni program lažjih odlitkov. Prostori za novo livarno so že določeni, še pomembnejše pa je, da ima BELT tudi že zagotovilo kupcev za odvzem izdelkov, ki bodo prišli iz tovarne ali točneje — iz nove livarne. Med novicami, o katerih lahko poročamo, je tudi ta, da je trenutno v poskusnem obratovanju težka linija za izdelavo ohišij

motorjev, v mesecu maju pa bo začela obratovati električna peč BBC. Kaj pomenita delovnemu kolektivu ti zadnji, najnovejši investiciji? Prva gotovo povečanje zmogljivosti v proizvodnji motorjev, druga pa odpira možnosti za razširitev dobrih lastnosti litine.

Četudi smo ob začetku omenili zgolj izdelke, ki jih BELT izdeluje za avtomobilsko industrijo, pa iz TOZD LVARNA odhajajo tudi drugi izdelki npr. za traktorsko, kompresorsko ali elektroindustrijo in tudi za lastne potrebe, saj BELT izdeluje tudi gradbene stroje. Seveda so odlivki najrazličnejših dimenzij, njih teža pa je od 0,5 do 300 kg.

Proizvodni program temeljne organizacije MEHANSKA OBDELAVA je sestavljen seveda iz obdelave kot glavne dejavnosti in proizvodnje gradbene mehanizacije. V najožji okvir sodelovanja s proizvodnjo TOZD LVARNA sodi tudi nadaljnji razvoj te temeljne organizacije, MEHANSKE OBDELAVE, usmerjen v novo CNC tehnologijo, ki bo kos povečani proizvodnji TOZD LVARNA. V sestavi temeljne organizacije MEHANSKA OBDELAVA je tudi orodjarna, ki pripravlja orodja za obe temeljni organizaciji, zaradi novih nalog in razširitve proizvodnje pa bo morala v prihodnje povečati zmogljivosti z novimi materialnimi, v skladu s tehnologijo, ki smo jo že omenili.

Delovni kolektiv MEHANSKE OBDELAVE šteje trenutno 214 zaposlenih in prav tako dela v dveh izmenah. Letošnji načrt predvideva realizacijo proizvodnje v višini 72 milijonov dinarjev. To so izdelki gradbene mehanizacije kot npr. vozilo za prevoz betona in drugega gradbenega materiala, kosovnega ali razinega materiala, stroji za izdelavo betonskih blokov (premična ali stabilna vibracijska stiskalnice v več inaičah), viseči gradbeni odri (MAK) v najsodobnejši izvedbi z možnostjo dviga do 100 m višine itd.

Z gradbeno mehanizacijo zalaga BELT pretežno domače tržišče po vsej Jugoslaviji, del izdelkov pa pošiljajo tudi na tuje (konvertibilno območje). V MEHANSKI OBDELAVI predvidevajo postopno uvajanje nove tehnologije, kar bo brez dvoma prispevalo k večji konkurenčnosti tudi pri nastopanju na tujih trgih.

Delovna organizacija BELT se ne zapira v svoje meje. Vsestransko sodeluje z raznimi inštituti, ki v svoj razvoj vključujejo problematiko Beltove proizvodnje, le-ta pa s pridom uporablja izsledke tega sodelovanja.

Tudi v prihodnjem obdobju bodo sredstva vlagali v razširitev delovnih objektov. Med prvimi bo gradnja novih sanitarnih prostorov in menze. In ker s tem nekako prehajamo na področje, ki ga radi imenujemo »skrb za delovnega človeka«, naj omenimo, da delovna organizacija daje veliko poudarka reševanju stanovanjskih problemov, pomaga pri individualnih stanovanjski gradnji itd. Precejšnjo pozornost pa izkazuje tudi izobraževanju. Nekaterih profilov v tovarni še primanjkuje. Z rednim študijem bo v prihodnosti tovarna dobila marsikaterega strokovnjaka, posebno pomemben pa je študij ob delu in ga delovna organizacija močno podpira. Ob delu si pridobiva znanje 48 zaposlenih na študijskem področju od srednjih do visokih šol različnih smeri.

OAD

Letošnji prvi maj v Trstu

kopravnost ter proti izkoriščanju doma in v svetu. Posebej slovesno je bilo praznovanje mednarodnega delavskega praznika v Španiji, posebej turobno v Italiji, posebej žalostno v Čilu.

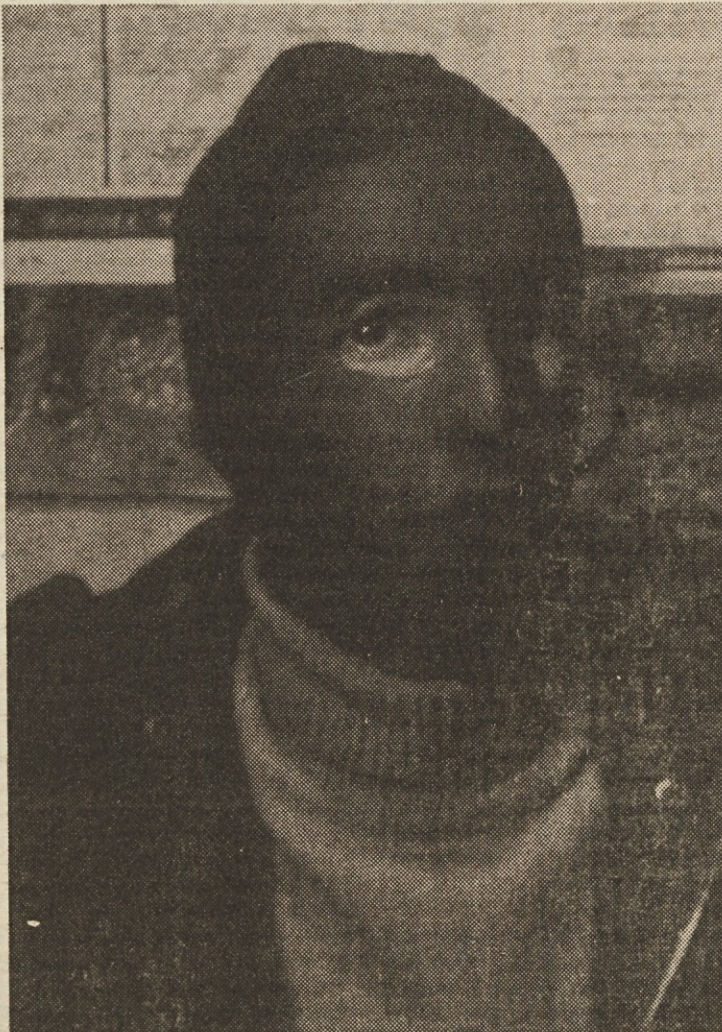
Množično in razigrano v Španiji

Tako množičnega, veselega in razigranega prvomajskega slavlja, kakršnega je doživela Španija, bržkone ni bilo nikjer v svetu. Tako rekoč milijonske množice delavcev z rdečimi nageljni v gumbicah so se zgrnile na ulice velikih in majhnih španskih mest, da bi prvič po štirih desetletjih praznovali svoj praznik brez strahu pred policijo in policijskim preganjanjem. Po uradnih podatkih je bilo v Španiji 1. maja 220 množičnih delavskih manifestacij, 60 zborovanj in več deset delavskih fiest. Najbolj množična prvomajska povorka je bila v Madridu, na njenem čelu pa so stopali vsi najvidnejši delavski voditelji, med njimi predsednik slovitenih delavskih komisij Marcelino Carrilho in generalni sekretar KP Santiago Carrillo ter drugi, ki so vrsto let preživeli v frankističnih ječah. Špansko delavstvo je svoj praznik proslavilo tako, kot je cela desetletja samo sanjalo. Hkrati je odločno zahtevalo hitrejše demokratično preobražanje dežele, povečanje sindikalnih in delavskih pravic ter odpravo brezposelnosti, ki je prizadela že več kot milijon delavcev.

Brezposelnost — največji problem

Prav zahteva po odločnem spopadu z brezposelnostjo je bila osrednje geslo na zborovanjih delavcev v vseh delih vseh kapitalističnih državah, zlasti najrazvitejših, kot sta Zvezna republika Nemčija in Japonija. V Italiji je bilo praznovanje pod morebitnim vtisom ugrabitve Alda Mora oziroma napada na demokracijo vse večji vpliv delavskega razreda na politično, gospodarsko in družbeno življenje v državi. Francoski delavci so resda praznik dela enako množ-

kovosti izdelkov. V Romuniji je bila osrednja prireditelj delavskega zborovanja v Bukarešti. Na slovesnosti je bila poudarjena predvsem privrženost Romunije širokemu mednarodnemu sodelovanju in krejritvi prijateljstva z vsemi socialističnimi državami, deželami v razvoju in nevrščenimi državami ter krejritvi vsestranskega sodelovanja z vsemi državami sveta ne glede na njihovo družbeno ureditev.

Posnetek je sicer že štiri leta star, toda prav tak bi bil značilen tudi za Čile danes: napreden delavec, kaj šele politični aktivist, lahko le zamaskiran izrazi svoje mnenje, svojo voljo, svoj protest... — Foto: arhiv Dela

III. KONFERENCA ZVEZE KULTURNIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

Dejavnosti zmeraj več, samozadovoljstva zmeraj manj

»Mislim, da je bila naša današnja konferenca zares delovna,« je ob koncu III. konference ZKOS dejal njen predsednik Jože Humer. In v resnici so delegatke in delegati opravili pomembno delo; ocenili so svoje delo v minulemu letu in sprejeli letošnji program dela ter status Zveze kulturnih organizacij Slovenije

Novogoriška II. konferenca ZKPOS je pred dobrimi petnajstimi meseci dala jasne smernice za delo. Naložila je veliko dela, da pa bi ga lahko opravila, se je morala ZKOS najprej notranje utrditi. In reči je treba, da ji je to v minulemu letu uspelo. Še posebej razveseljivo je, da se je poleg administrativnih kadrov okrepila tudi s številnimi delavci iz kulturnih krogov, s pedagoškimi in drugimi javnimi delavci, ki so se delovno vključili v strokovne odbore. Potrdilo se je, da nepoklicni strokovni odbori potrebujejo poklicne strokovne sodelavce.

K notranjemu utrjevanju ZKOS nedvomno sodi tudi krepitev občinskih organizacij, brez katerih si ni mogoče zamišljati uspešnega dela ZKOS. V letu od II. konference je bila na novo ustanovljena občinska ZKO v Ribnici in v Slovenski Bistrici.

Primerne kadrovske zahteve v službi zveze, sestav in povezanost njenih strokovnih delovnih navezanost med zvezo in republiškim društvi (ki po II. konferenci povezana v ZKOS, op. p.) ter združenji, pravilno pa povezanost med ZKOS in občinskimi ZKO neposredno in prek medobčinskih delegatskih območij, so torej temeljne postavke čvrstosti in spoštovanosti ZKOS za opravljanje njenega poslanstva, je v svojem referatu poudaril Jože Humer.

Smernice druge konference so trajno vodilo za delo, so dovolj splošne, da jih je mogoče uporabljati v celotni ljubiteljski organiziranosti.

O uspešni samoupravni utemeljenosti in organiziranosti zveze pravi tudi to, da je bil letos prvič sprejet načrt dela na konferenci, ki je najširši delegatsko zasnovan organ zveze. Delegati so program sprejeli soglasno, saj so ga do podrobnosti poznali in sodelovali pri njegovem oblikovanju. Morda se bo komu, ki ne pozna podjetnosti kulturnikov-ljubiteljev, program zazdel preveč ambiciozen, toda tisti, ki se ukvarjajo s kulturo in še posebej z njeno organiziranostjo, dobro poznajo potrebe.

Ljubiteljska dejavnost je v razvoju, njena podjetnost narašča in če naj bomo republiška zveza, moramo temu gibanju slediti, moramo z njim v korak. Tako je podkrepil obsežni program predsednik zveze.

In če smo pred dobrim letom v našem časopisu pisali, da na II. konferenci žal ni bilo slišati besede o kulturni akciji med našimi delavci iz drugih republik (obicer zelo celovito razgrnjeni paleti kulturne akcije!), je letos prišla v program in o njej so spregovorili številni delegati. Prvi koraki so že narejeni in čeprav ni bilo narejenega veliko otipljivega, pa se ZKOS skupaj z zvezo sindikatov prizadeva ustvarjati možnosti za doživljanje in izpovedovanje njihove kulture.

Kulturna vzgoja je ena trajnih nalog ZKOS, ki ji načrt posveča veliko pozornosti. Pa tudi pogled nazaj odkriva nekatere uspehe; razmah amaterskega lutkarstva ob pomoči usposobljenih vodij, izredno obiskane seminarje za vodje mladinskih pevskih zborov, prve usmerjalne korake folklornega odbora za ples prav med mladimi. In še bi lahko naštevali.

Prav v naslednjih dneh pa bo morala ZKOS tvorno sodelovati v pripravi predloga umetnostne vzgoje v usmerjenem izobraževanju. Delegati so sprejeli stališče, da je potrebno umetnostno vzgojo vpeljati v vse razrede srednjega šolstva.

Ker pa pod kulturno vzgojo ne gre pojmovati samo vzgajanja mladine, si je ZKOS skupaj z Zvezo sindikatov naložila še eno pomembno nalogo. Gre za usposabljanje organizatorjev kulture v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih. Pripravljen je tudi osnutek profila in učnega načrta višješolskega izobraževanja takih organizatorjev.

Nikoli ne zmanjka dela, vedno se odpirajo nova področja kulturnega udejstvovanja, ki jih je treba organizirati in spodbujati. Kot novo, prožno, neformalno obliko organiziranosti si prizadeva ZKOS razviti klubsko dejavnost. Najmanj je v minulemu letu uspelo delo na filmskem področju in na področju likovne umetnosti.

Zveza kulturnih dejavnosti Slovenije pa ni vase zaprta organizacija, vedno si prizadeva za sodelovanje. Velja se zamisliti nad predsednikovo ugotovitvijo, da je kulturnega dela med Slovenci onstran meje več kot marsikje tostran meje, kulturnega sodelovanja čez obe državni meji pa veliko več kot čez marsikatero

občinsko mejo v republikah. Še posebno skromno pa je sodelovanje v državnem merilu, za kar bi si ZKOS želela bolj delovnega zblževanja s podobnimi organizacijami v drugih republikah.

Kot sklep h konferenci, ki bo odslej vsako leto, lahko zapišemo, da dejavnost Zveze kulturnih organizacij vse bolj prispeva h kulturni razvitosti naše družbe in h kulturni rasti naših ljudi.

STANKA RITONJA

AMATERSKE GODBE

Pihalni orkester Logatec

O tem, da v dvorano Narodnega doma v Logatcu ni težko privabiti poslušalcev in gledalcev, sem se že večkrat prepričala. Kulturne prireditve so dobro obiskane, praznega sedeža ni v dvorani.

Odgovora na vprašanje, kako to, ni težko najti. Logatec ima bogato kulturno življenje in tisti, ki se sami aktivno ne ukvarjajo s katero od kulturnih dejavnosti, zagotovo pridejo poslušati ali gledat kulturno prireditev. Tako je bilo tudi predzadnjo soboto

prireditve, da ne bi sodeloval Resnost pri delu, saj nikoli ni vprašanje, ali bo vaja trajala dve ali štiri ure, je že rodila uspehe. Tako je pihalni orkester Logatec lani na tekmovanju pihalnih orkestror Slovenije v III. težavnostni stopnji zasedel prvo mesto. Pet let vodi orkester Alojz Velkavrh, po poklicu profesor glasbenja ima orkester kar nekaj obveznosti do svojih poslušalcev in vsi poskušamo, da jih ne bi razočarali, je dejal

— Po tolikih letih delovanja ima orkester kar nekaj obveznosti do svojih poslušalcev in vsi poskušamo, da jih ne bi razočarali, je dejal

član orkestra, Janez Gostiša. Tako tudi občani Logateca občutijo nekakšno pripadnost orkestra kraju in vedno se najdejo sredstva, ki jih potrebujemo. Posebno denarno pomoč nam daje Kombinat lesne industrije Logatec.

STANKA RITONJA
Foto: KATJUŠA ROJAC

PREDSEDNIK RK SZDL SLOVENIJE MITJA RIBIČIČ BO V PONEDELJEK, PRED DNEVOM ZMAGE V PAVILJONU »JURČEK« NA GR V LJUBLJANI ODPRL RAZSTAVO

Po poteh partizanskih kurirjev

Do 18. maja bo razstavljalo svoja dela petdeset likovnih umetnikov-samorastnikov

»Šopek rož vsem partizanskim kurirjem! Šopek rož vsem organizatorjem in likovnim sodelavcem na razstavi na temo »Po poteh partizanskih kurirjev«!

Zakaj?

Prvim za pogum, plemenitost, dobro voljo, trpljenje, muke in junaštvo, ki so ga pokazali in pretrpeli, ko je bilo tej deželi najtežje, ker so v svojih torbica in v nedrhi prenašali vesti o rešitvah, pomoči, upanju in

opogumljali razžaloščene, ponižane, v stikah kljubujoče borce za svobodo — a črna vest in črn dom tistim, ki so hoteli s svojimi rjnimi uniformami, koraki in mislimi umazati modro nebo in morje, naše deviške hribe, doline in ravnine in priklicati črne oblake nad svobodoljubno človeštvo tega sveta! Drugim za zamisel o razstavi o junakih-glasnikih, za delovni polet, sodelovanje, delež, ki so ga prispevali, da se je lahko uredila manifestacija, ki nima samo likov-

no-umetniškega in kulturno-prosvetnega pomena.

Razstava, o kateri govorimo, je po svoji vsebini, izročilu in namenu prestopila meje navadne manifestacije na likovnem področju. Predvsem pomeni oddolžitev naši nedavni preteklosti!

Tako je o razstavi »Po poteh partizanskih kurirjev« — zamislil si jo je predsednik odbora IV. brigade VDV partizanskih kurirjev

Sandi Leskovec: Kurirjeva pomoč, les — relief (Sandi Leskovec se je rodil 22. 5. 1936 v Novem mestu, po poklicu pa je mizar-inštruktor. Imel je več samostojnih razstav doma in v tujini. Nagrade: Juan-les-Pins — zlata medalja, Trebnje — zlata plaketa Tabora).

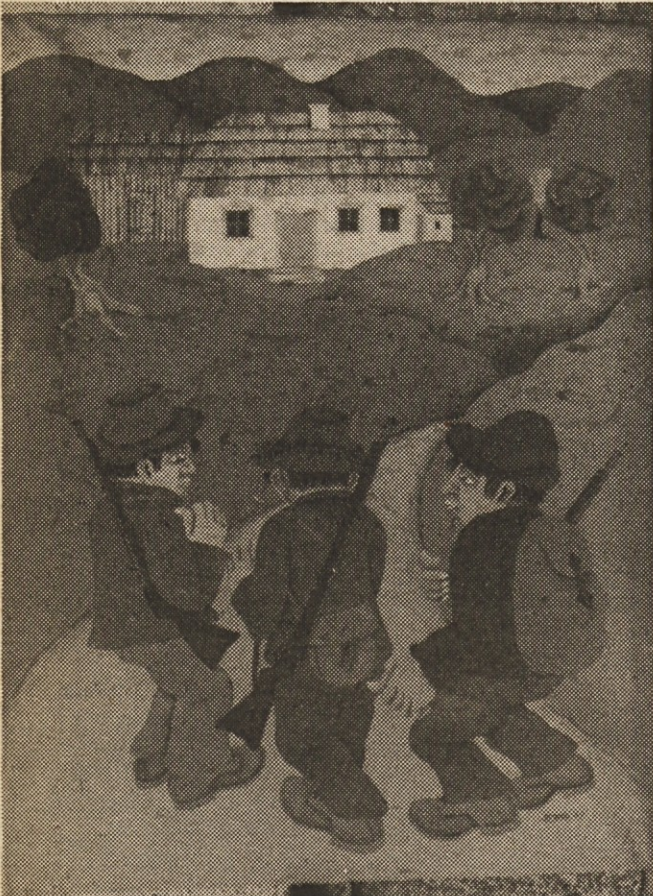
Slovenije Edvard Gobec, v ponedeljek ob 17. uri pa jo bo v paviljonu »Jurček« Gospodarskega razstavišča v Ljubljani odprl predsednik republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič — povedal član ocenjevalne komisije Gerhard Ledič.

»Za to svobodo, v kateri zdaj živimo, so mnogo prispevali tudi partizanski kurirji, čeprav niso v jurišu osvajali mest. Bili so nevidna armada — edinstvena ne le pri nas v Jugoslaviji, marveč tudi v odporniškem gibanju v vsej Evropi — ki ni poznala utrujenosti, ovir in težav, ki je morala vedno delovati kot najboljša ura, kar jih je ustvaril človek. In ko se vsako leto vedno znova spominjamo tega, kar smo v preteklem letu do brega ustvarili, se vsaj za trenutek poklonimo spominu več kot štiristo kurirjev slovenskih kurirskih postaj, ki so omahnili v

smrt pri izpolnjevanju dolžnosti in s svojo krvjo utrdili našo svobodo,« nam je na konferenci povedal član organizatorskega odbora, univ. prof. dr. Zdenko Rojčič. Na razstavi, ki bo odprta do 18. maja, bo svoja dela predstavilo 50 likovnih umetnikov-samorastnikov. Mnogi izmed njih so bili aktivni člani našega narodnoosvobodilnega boja (Anton Plemelj: »Tudi jaz sem bil kurir in sem skušal upodobiti tisto, kar me je najbolj prizadelo...«), precej pa je tudi takih, ki so zaživel v svobodi (Rudi Stopar: »Bil sem premlad, da bi sodeloval v NOB,« junaštvi kurirjev pa sem precej slišal...«).

Na slovesni otvoritvi razstave, nad katero je prevzel pokroviteljstvo Kompas, finančno pa so jo podprle tudi druge organizacije združenega dela, bo zapel Partizanski pevski zbor.

DAMJAN KRIZNJAK

Skrajno levo: Anton Repnik: Pohorski kurirji, olje na platnu (Anton Repnik se je rodil 13. 12. 1935 v Svetem Vidu, je upokojeni kovač. Imel je številne samostojne razstave. Nagrade: 1965 SL Gradec — Posebna diploma, 1974 Ljubljana — Velika nagrada Winston Naive Gallery, 1977 Trebnje — Velika zlata plaketa Tabora).

Slika levo: Konrad Peternej: Vedno na poti, olje na steklu (Konrad Peternej se je rodil 15. 2. 1936 v Zürichu, po poklicu je čevljar. Imel je več samostojnih razstav. Nagrade: 1974 Lugano — Diplome d'Honneur, 1974 Ljubljana — Velika nagrada Winston Naive Gallery, 1977 Trebnje — Velika zlata plaketa Tabora).

V znoju in iskra

Republiško tekmovanje bo v ljubljanskem Litostroju sredi junija

S svečanim zaključkom v kongresni dvorani hotela Park v Novi Gorici so v soboto 22. aprila zaključili tretje delovno tekmovanje kovinarjev severnoprimske regije. Tradicionalnega delovnega tekmovanja se je to pot udeležilo več kot sto varilcev, orodjarjev, strugarjev, rezkalcev, brusilcev in livarjev, ki so zastopali 24 temeljnih organizacij združenega dela. Teoretični del tekmovanja je potekal v prostorih šempetrske Iskre, kjer so kasneje merili praktično znanje tudi orodjarji, medtem ko so se druga tekmovanja odvijala v Vozilih, novogoriškem Gostolu in v tovarni odlitkov v Komnu.

Kovinarji severnoprimske regije so tekmovali tri dni. Varilci so se pomerili v štirih načinih varjenja, naj-

bolj pa so se izkazali: Božo Fabjan (Gostol), Ivan Podgornik (Vozila), Janez Suhadolnik (Vozila) in Emil Cotič (Vozila). Med strugarji si je priboril prvo mesto Tomo Maglica (Gostol), Marko Škrinjar iz Iskre je zmagal med orodjarji, Ivan Jazbec (Iskra) med livarji, Srečko Pipan (Iskra) je osvojil prvo mesto med rezkalci, Marjan Reščič (Iskra) pa med brusilci.

V teh majskih dneh potekajo najrazličnejša tekmovanja kovinarjev tudi po drugih slovenskih regijah. Od 15. do 17. junija bo namreč v Ljubljani že drugo delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije, na katerem se bodo zbrali zmagovalci področnih in drugih manjših tekmovanj slovenskih kovinarjev. Republiško tekmo-

vanje bo potekalo pod pokroviteljstvom kolektiva ljubljanskega Litostroja in bo privabilo v Ljubljano od 200 do 250 najboljših slovenskih kovinarjev.

Tekmovanja kovinarjev poznamo pri nas šele zadnja leta. Pred tem so merili svoje znanje na najrazličnejših srečanjih le varilci, ki so, vsaj tako kaže praksa, dali dober zgled tudi drugim svojim delovnim tovarišem. Osnovni namen teh srečanj je, da preverjamo znanje naših kovinarjev in da najboljšim izrečemo tudi zaslužena priznanja. Saj je delo osnova našega življenja, zakaj mu torej ne bi posvetili nekoliko več pozornosti in seveda tudi ljudem, ki ga opravljajo? Saj je od rezultatov dela odvisno vse, prav vse, naša danšnja in tudi naš jutrišnji dan.

A. ULAGA

OBVESTILO

Rdeči križ Slovenije vabi občane in delovne ljudi navedenih občin, da se udeležijo krvodajalskih akcij v mesecu maju 1978. Prijave sprejema občinski odbor Rdečega križa, v delovnih organizacijah pa aktivisti RK, odgovoren za krvodajalstvo.

Kri je nenadomestljivo zdravilo. Dajte jo danes, morda jo boste že jutri potrebovali. Dajanje krvi je izraz človečnosti in zato tudi eno izmed meril naše solidarnosti do sebe in drugih.

M A J 1978

Trebnje	8.
Mokronog	9.
Mirna	10.
Kamnik	11., 12., 15., 16. in 17.
Velenje	18., 19., 20., 22. in 23.
Kočevje	24., 25. in 26.
Ljubljana-Vič	29.
Črnomelj	30. in 31.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

PO STOPINJAH DELAVSKE ENOTNOSTI (7. maj 1948)

Dokončna nacionalizacija naše industrije

Sedaj lahko z vso gotovostjo trdimo, da je značaj našega gospodarstva v popolnem skladu z značajem naše oblasti. Naš državni sektor gospodarstva, ki je nastal z zaplenbo imovine narodnih izdajalcev in vojnih dobičkarjev, ki so se iz razrednih koristi udinjali sovražnikom našega ljudstva, je v svojem bistvu družbeno-socialistični sektor, ker je last vsega našega ljudstva, preko katerega si bodo naši delovni ljudje zgradili boljše in srečnejše življenje. Z zakonom o nacionalizaciji vseh važnejših privatnih gospodarskih podjetij smo ta sektor gospodarstva še bolj razširili in okrepiли. S tem je bila dokončno ustvarjena materialna osnova, ki je bila potrebna za prehod v načrtno gospodarstvo.

Vendar pa je kljub izvedeni nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij ostalo še precejšnje število podjetij, ki so po svoji proizvodni zmogljivosti velikega pomena za naše socialistično gospodarstvo, bodisi v lokalnem ali pa republiškem merilu in ki so predstavljala tipične ostanke kapitalizma v naši industriji. Teh podjetij, kakor so nam pokazale izkušnje iz prvega planskega leta, nismo mogli v celoti vključiti v borbo za izvrševanje planskih nalog in sicer zato, ker so bila ta podjetja še vedno privatna lastnina in je blago iz teh podjetij v veliki meri odtekalo po raznih nedopustnih kanalih v špekulativne namene na črnoborzijski trg, s čimer se je dejansko zavirala in profanirala borba našega delovnega ljudstva za plan.

Zato je bil pretekli teden na seji obeh svetov Ljudske skupščine SFRJ sprejet zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij. S spremembo in dopolnitvijo tega zakona so prešla v občeljudski sektor našega gospodarstva vsa tista gospodarska podjetja, ki so s svojo proizvodno zmogljivostjo in važnostjo predstavljala pomembnost za našo gospodarsko dejavnost, ki pa še niso bila nacionalizirana in so imela zato v celoti kapitalističen značaj. S sprejetjem sprememb tega zakona praktično v Jugoslaviji ni več industrijskih podjetij, ki bi imela kapitalističen značaj in je s tem tudi izvršena nacionalizacija industrije.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE ŠT. 14

Alojz Gradnik, malopridnost, aitek, kolona, ris, Aida, Aar, Eneas, eta, Ca, Nenni, Junona, Ace, jastreb, Logan, Euwe, tropine, rt, rasisti, boom, Asta, aria, NN, Nm, Tirolka, supin, Kunej, psi, ara, tla, osamilo, Verd, revolucionar, tnalo, Kanada.

IZŽREBANI REŠEVALCI KRIŽANKE ŠT. 14

1. nagrada 200 din: Franc Parkelj, Leninov trg 7, 61420 Trbovlje;
2. nagrada 150 din: Olga Susman, Stražarjeva 22-A, 61000 Ljubljana;
3. nagrada 100 din: Darja Flajs, Brezje 10, 68296 Krmelj.
Nagrade bomo poslali po pošti.

HUMORESKA

Klenkanje v prvi rundi

»Tu bova imela mir«, pravi mož v delovni halji in obesi kapo na kavelj. »Tudi šefi zahajajo sem, zato se ne smem preveč razkomoditi. Vendar ga nama spet ni treba zvrniti na dušek. Jaz bi črnega. In ti? Tudi? Francka, dvakrat po dva mojega!
In ti, kako živiš? Kaj te je prineslo? Nič te ni več videti. Pa ne, da so te kaj prijemale in ne smeš med delom ven. Niso? Dobro znamenje. Šefi nimajo posluha za naše spodrsiljaje: vsak se rešuje, kot ve in zna, vsi pa imajo na jeziku zakon o združenem delu. Tako res ne veš, kdo je kdo. Najbolje je držati jezik za zobmi, ne?

Meni pa žilica ne da in ne da miru; ne vem, kdaj me bo srečala pamet — če me bo sploh kdaj. Le kaj mi je treba kar naprej vtikati nos v stvari, ki mi škodijo. Ko je zadnjič nabavni, ki je tudi v kolegiju, na sestanku spet nekaj pleteničil o redu, se nisem mogel zadržati in sem rekel: »Ja, hudika, zakaj pa nikoli sebe ne pogledate, če ste res tako zelo zavzeti za stvar. Kaj je treba kar naprej vpiti na nas, naj boljše delamo, in na oblast, naj ga manj biksa!? Ali ste res takšni svetniki, da smete to počenjati!«
Bi jih ti videl, kako so zajajali. Vse delovno predsedstvo, vsa prva vrsta. Dvorana pa tiho kot miš.
Potem pa je treščilo po meni kot iz topa: »In to nam boš pravil ti, ki vsak dan zamudiš najmanj deset minut. Najprej pometi pred svo-

jim pragom, potem govori! Tu glej, je vse napisano!« se je sekretar drl in kazal papirje na mizi. »Šestega si zamudil celo četr ure! Se to nikar ne misli, da smo za luno; med službo si zadnjič zavil k Poličku. Tu je prijava: črno na belem. Le od kod ti moralna pravica za kritiziranje, tovariš Miha?!«

Toliko, da tisti v prvih vrstah niso zaploskali, nekdo pa je celo rekel: »Kaj, če ni še kakšne črne vožnje vmes. Poznamo mi šoferje! Takrat pa, veš je v meni prekipelo, se prelomilo in nisem se mogel obvladati. «Ja, je bila je, tovariš komercialni,« sem rekel, »takrat je bila, ko je na naročilnici pisalo, da je treba bojler peljati na gradbišče, pa smo ga v resnici potegnili do vašega vikenda. Se ne spomnite te vožnje? Kako da ne: še za liter ste dali!

Veš, moj dragi, ni se je spomnil. In tako sem zdaj v kaši. Od snazilke sem slišal, da so imeli v pisarni nekakšno čistko: pospravljala je polne koše, v pečeh je bilo zelo veliko pepela. Sli so poizvedovali naokrog in mi naprtli še nekaj stvari, na primer tisto, da sem podiral smerokaz pred Žalcem in da sem 15. septembra leta 1975 usekal plavega.

Vse kaže, da bo treba pospraviti kovčke. Eden mora iti: jaz ali onadva. Jasno, da bom šel jaz. Sicer pa to ni tako hudo: kot šofer bom še vedno našel kruh, če le ne bosta takšni barabi, da bi potelefonirala naokrog, naj me ne sprejmejo, češ da delam zdraha. Tako pokvarjena pa menda spet nista. A le kam naj bi šla onadva, saj nimate izobrazbe. Na stolčke sta se prirnila s komolci, ne z delom. Jasno, da si morata zato pomagati med seboj, da bi ostala. Vidis, tako je v naši bazi. Nič kaj rožnato, ne?

Kaj pa vi zgoraj, v občini, počnete? Obrtnike hajkate, ne? Je letos kaj več prijave davkov? Bolj zgodaj so začeli hoditi po papirje, ja, to vem. Pa bo kaj haska iz vsega tega? Nekam počasi se vse to razvija, se ti ne zdi? Koliko ste jih že začeli obdelovati? Tri? Pa nobenemu še niste prišli do kraja, ne? Jaz pa ti jih lahko samo iz našega podjetja naštejem najmanj deset. Iz našega sem rekel? Le kaj me briga vse skupaj, spet se zapletam.

Pa kako znajo rožice saditi.
»Pri nas,« govori sekretar, »smo v zvezi z aktualno situacijo pokrenili vrsto konkretnih akcij, se zlasti v zvezi z ustanavljanjem teodezejev, ki so osnova...« In čveka in čveka. Jaz ga imam polna ušesa: odleglo mi bo, ko mi ga ne bo treba več poslušati. A tudi njima bo odleglo, ko me ne bo več tam.

Vidis, takole se gremo mi v bazi! Meni je odklenkalo, za zdaj, v prvi rundi. Zdaj ima vso stvar v rokah sodišče združenega dela. Me pa res zanima, kako se bo vse skupaj izteklo. Bi še enega?«

JANKO ŠPICEK